

Zpráva o realizaci projektu “Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit” za rok 2024

VISK9/II

Tvorba a využívání souboru národních autorit představuje nedílnou součást katalogizačního procesu v knihovnách. Databáze národních autorit je spravována Národní knihovnou ČR a vzniká v rámci kooperace knihoven, která je podpořena programem *VISK9 Rozvoj Souborného katalogu ČR (CASLIN) a souboru národních autorit* (<https://visk.nkp.cz/visk-9>).

Projekt *Kooperativní tvorba a využívání souborů národních autorit* koordinuje a zajišťuje Oddělení národních jmenných autorit NK ČR (ONJA).

Kooperující knihovny

Na tvorbě souboru národních autorit se podílí řada knihoven různého typu - od krajských přes odborné a akademické až po knihovny městské. Přehled participujících knihoven je uveden na portálu Národní autority ČR (<https://authority.nkp.cz>) v sekci *Kooperace*. Počet kooperujících knihoven se výrazně nemění. Spektrum českých knihoven je široké a stále je zde prostor pro zapojení dalších, především oborových nebo regionálních.

Míra aktivního přispívání do souboru národních autorit se u jednotlivých knihoven liší, a to s ohledem na jejich katalogizační praxi, pracovní kapacity či obsah, rozsah a jedinečnost fondu. S rostoucím počtem autoritních záznamů se také zvyšuje pravděpodobnost, že bude požadovaný záznam v databázi již zahrnut. Vznikají nejen nové záznamy, ale dochází rovněž k úpravám a doplněním stávajících autoritních záznamů, a to na základě různých podnětů. Tyto úpravy zohledňují nejen nově dohledané informace, ale také podobu záznamu podle aktuálních pravidel a požadavků.

Počet záznamů v autoritní bázi

Soubor národních autorit obsahoval k 31. 12. 2024 celkem **1.220.605 autoritních záznamů všech typů**. V průběhu roku přibylo více než 36.000 záznamů. Dílčí údaje jsou uvedeny v tabulce:

	<i>celkem záznamů k 1. 1. 2025</i>	<i>přírůstek rozdílem za 2024</i>	<i>celkem záznamů k 1. 1. 2024</i>
jmenné autority	1 092 533	31 682	1 060 851
personálie	916 988	27 310	889 678
korporace	175 545	4 372	171 173
NKČR vč. složek	355 850	6 069	349 781
ostatní knihovny	736 683	25 613	711 070
zrušené autority jmenné+názv.	18 865	382	18 483
názvové autority	42 039	2 516	39 523
jméno+název	30 955	2 122	28 833

korporace+název	6 940	146	6 794
unifikovaný název	4 144	248	3 896
NKČR vč. složek	37 957	1 995	35 962
ostatní knihovny	4 082	521	3 561
věcné autority	85 369	1 898	83 471
obecná hesla	41 212	382	40 830
geografické autority	40 384	1 426	38 958
formální deskriptory	2 534	71	2 463
chronologické autority	615	19	596
konspekt	624	0	624
NK ČR vč. složek	63 407	783	62 624
ostatní knihovny	21 962	1 115	20 847
zrušené autority věcné	3 827	8	3 819
města pro STT	664	5	659

Přírůstek autoritních záznamů od přispívajících knihoven

Následující tabulka obsahuje počty dodaných autoritních záznamů v roce 2024 za jednotlivé kooperující knihovny podle typu autority (JA = jmenné autority, KA = korporativní autority, JN = autority typu autor/název pro osoby, KN = autority typu autor/název pro korporace, UN = unifikované názvy).

SIGLA	JA	KA	JN	KN	UN
ABA001	3 017	947	1 756	86	84
ABA003	0	3	0	0	0
ABA004	2 023	120	30	0	42
ABA006	407	31	0	0	0
ABA007	76	29	0	0	0
ABA008	2 921	90	0	0	0
ABA009	15	0	0	0	0
ABA010	270	16	0	0	0
ABA013	1 497	619	0	0	0
ABB019	29	0	0	0	0
ABB060	258	0	0	0	0
ABD009	43	0	0	0	0
ABD010	5	0	0	0	0
ABD020	167	2	0	0	0
ABD026	0	1	0	0	0
ABD046	153	0	0	0	0
ABD100	146	5	0	0	0

ABD156	153	20	0	0	0
ABE045	110	0	0	0	0
ABE304	458	94	0	0	0
ABE310	56	0	0	0	0
ABE311	3	0	0	0	0
ABE323	275	40	0	0	0
ABE336	125	147	0	0	0
ABE343	1	0	0	0	0
ABE370	3	0	0	0	0
ABG001	1 387	0	0	0	0
ABH306	1 597	1 029	0	0	0
BOA001	1 787	285	303	31	95
BOD001	469	3	0	0	0
BOD003	102	0	0	0	0
BOD004	106	0	0	0	0
BOD008	146	6	0	0	0
BOD010	107	0	0	0	0
BOD018	50	0	0	0	0
BOD022	100	0	0	0	0

BOD031	100	0	0	0	0
BOD034	201	1	0	0	0
BOD114	456	0	0	0	0
BOE303	91	0	0	0	0
BOG001	175	0	0	0	0
CBA001	456	13	0	0	0
CBD007	436	2	0	0	0
CLG001	20	0	0	0	0
DOG001	1	0	0	0	0
HBG001	49	1	0	0	0
HKA001	307	108	0	0	0
HKD003	10	0	0	0	0
JIG001	3	1	0	0	0
KLK001	613	18	0	0	0
KVG001	20	144	0	0	0
KVG501	23	0	0	0	0
LIA001	229	31	0	0	0
OLA001	1 194	185	37	31	25

OLD012	3 092	174	0	0	0
OSA001	384	37	0	0	1
OSD001	47	0	0	0	0
OSD002	5	0	0	0	0
PAG001	27	4	0	0	0
PEG001	7	0	0	0	0
PNA001	833	159	0	0	0
PNG001	180	5	0	0	0
PNG503	1	0	0	0	0
TUG001	4	0	0	0	0
UHG001	3	0	0	0	0
ULD001	307	0	0	0	0
ULG001	45	20	0	0	0
ZLG001	3	1	0	0	0

Portál Národní autority ČR

Přehled informací týkajících se oblasti národních autorit přináší portál Národní autority ČR (<https://authority.nkp.cz>). Portál je základním přístupovým bodem pro otázky spojené s tvorbou a využitím souborů autorit v katalogizační praxi. Nabízí nejen obecné informace k jednotlivým typům autoritních záznamů, ale i konkrétní informace k samotnému zpracování, včetně metodik, doporučených zdrojů pro ověřování údajů či způsobu kooperativního doplňování záznamů do centrální databáze.

NK ČR jako koordinační, metodické a konzultační centrum projektu

Oddělení národních jmenných autorit NK ČR zajišťuje správu báze národních jmenných autorit, vykonává vrchní supervizi jmenných autoritních záznamů, schvaluje návrhy nových záznamů a návrhy oprav, vytváří metodické pokyny pro zpracování personálních a korporativních autoritních záznamů (viz <http://authority.nkp.cz/jmenne-autority/metodicke-materialy>), podílí se na tvorbě katalogizační politiky a poskytuje konzultace kooperujícím knihovnám a dalším subjektům.

Aplikace pro přispívání do souboru národních autorit

Provoz aplikace pro přispívání do souboru národních autorit pro knihovny s jiným systémem než Aleph, ve kterém je spravován soubor národních autorit, probíhal v roce 2024 v rutinním provozu bez závažných komplikací. Dílčí záležitosti byly řešeny operativně. Specifikace řešení je k dispozici na <https://github.com/cosmotron-cz/bandaska-nk>. Provoz je zasmluvněn s firmou Cosmotron do konce roku 2025.

Školení

V průběhu roku 2024 proběhlo několik školení, zaměřených zejména na tvorbu personálních autorit, způsoby doplňování a navrhování oprav stávajících záznamů s důrazem na možnosti konkrétního pracoviště. Proškoleni byli pracovníci Knihovny Sociologického ústavu AV ČR, Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové a v Knihovně České zemědělské univerzity. Průběžně byly poskytovány konzultace podle potřeb kooperujících knihoven.

Setkání lokálních supervizorů

V červnu 2024 se uskutečnilo setkání lokálních supervizorů v prostorách Národní knihovny ČR na pracovišti v Hostivaři za účasti téměř 70 pracovníků z přispívajících institucí.

Odstraňování duplicit, harmonizace a aktualizace lokálníchází autorit

V průběhu roku probíhaly v jednotlivých knihovnách práce zaměřené na odstraňování duplicit, harmonizaci a aktualizaci lokálních autoritníchází. Na podporu této činnosti jsou určeny prostředky z programu VISK9/II. I přes narůstající možnosti využití automatizovaných procesů v katalogizační praxi je lidský podíl na tvorbě autoritníchází stále výrazný a nezanedbatelný.

Přehled harmonizačních oprav

Následující tabulka poskytuje přehled počtu zharmonizovaných záhlaví podle údajů uvedených v závěrečných zprávách knihoven, které byly zapojeny do projektů v programu VISK9/II v roce 2024.

Název knihovny	Počet zharmonizovaných autoritních záhlaví v roce 2024	poznámka
Městská knihovna Pelhřimov	2 070	klíčová slova
Městská knihovna Jihlava	3 160	klíčová slova
Městská knihovna Litvínov	951	
Městská knihovna Tábor	2 000	personální autority
Souborný katalog knihoven Masarykovy univerzity	8 374	jmenné personální
	322	jmenné korporativní
Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové	25 311	klíčová slova
Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje	2 746	personální autority
	1 273	BIB záznamy s věcnými údaji
Knihovna Univerzity Palackého v Olomouci	10 142	
Knihovna Antonína Švehly	9 196	

Závěr

Kooperace na tvorbě souborů národních autorit je přínosná, užitečná a žádoucí. Významně zvyšuje rozsah a kvalitu obsahu centrální autoritní databáze a přináší benefity pro její využívání nejen v síti knihoven. Spektrum knihoven zapojených do kooperace je poměrně široké a stabilní. Míra aktivního zapojení závisí na možnostech jednotlivých knihoven, skladbě jejich fondu a pracovních kapacitách. Prostor pro další spolupracující knihovny je nadále otevřený.

Zpracovala: *PhDr. Petra Šťastná (Oddělení národních jmenných autorit NK ČR)*

Dne: 10. 2. 2025